

Hyväksytty 14.11.2019 kokouksessa

8.11.2019

Digi arkeen -neuvottelukunnan 5/2019 kokous

Aika	Tiistai 8.10.2019, klo 13-16
Paikka	VM, nh.Jakovara (os.Mariankatu 9, Helsinki) + etäyhteys
Puheenjohtaja	Marianne Heikkilä, Marttaliitto
Neuvottelukunnan jäsenet	Marica Nordman (Ilona Salonen sijasta) SAMS Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf Tiina Vyyryläinen, edunvalvonta-asiantuntija Kuluttajaliitto ry Mohammed Laraki, hallituksen jäsen, Moniheli ry Ulla Korhonen, Apuomena ry Tiina Etelämäki, vs. toiminnanjohtaja, Enter ry Kristiina Korjonen-Kuusipuro, post-doc tutkija, Itä-Suomen yliopisto Markku Möttönen, Näkövammaisten liitto ry Päivi Husman (Eveliina Saari sijasta) Työterveyslaitos Liisa Tiainen, vastaava asiantuntija, Vanhustyön keskusliitto ry Miikkael Ringman, kehittämissuunnittelija, Suomen Settlementiliitto ry Merja Heikkonen, toiminnanjohtaja, Kynnys ry Sami Älli, Saavutettavuusyksikön johtaja, Kehitysvammaliitto ry Satu Miettinen, professori, Lapin yliopisto Sari Vapaavuori, kehittämisspäällikkö, Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry Laura Andersson, yhteiskuntasuhdejohtaja, Invalidiliitto ry Virva Viljanen, asiantuntija, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry Tiina Salminen, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö Panu Artemjeff, erityisasiantuntija, oikeusministeriö Leena Aaltonen, kulttuuriasianneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö Katju Holkeri, finanssineuvos, valtiovarainministeriö (klo 14-15 poissa) Marjukka Saarijärvi, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö
Sihteeristö	Johanna Nurmi, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö Heikki Talkkari, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö Pirre Laaksonen, koordinaattori, valtiovarainministeriö Eeva-Kaisa Kivistö, viestintäasiantuntija, valtiovarainministeriö
Esittelijät/kutsutut:	Hankepäällikkö Miikka Vuorinen, Sosped Säätiö (asiakohdassa 1-3) Projektipäällikkö Minna Piirainen, Digituki-tiimi, VRK (ak 3) Anna-Maija Karjalainen, ylijohtaja, valtiovarainministeriö (ak 4) Valtteri Aaltonen, valtiosihteeri, valtiovarainministeriö (ak 4-5) Katja Väänänen, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö (ak 6)
Poissa:	Hanna Kari, vapaaehtoistoiminnan päällikkö, HelsinkiMissio ry Kirsti Timperi, toiminnanjohtaja, TIEKE Terhi-Anna Wilska, professori, Jyväskylän yliopisto Pekka Räsänen, professori, Turun yliopisto Ville Vaarne, viestintäpäällikkö, Suomen kirjastoseura ry Sanna Juutinen, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö

1 Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen ([Liite 1](#)) klo 13-13.10

Puheenjohtaja Marianne Heikkilä

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13. Käytiin lyhyt esittelykierron läsnäolijoista. Edellisen kokouksen luonnos pöytäkirjaksi hyväksyttiin muutoksitta.

2 Tietoisku ajankohtaisesta teemasta: Feeniks-hanke ([Liite 2](#)) 13.10-13.25

Hankepääällikkö Miikka Vuorinen, Sosped Säätiö

Feeniks on STEA:n rahoittama kolmivuotinen kehittämishanke (2019-2021) ja uudenlainen päänavaus työn murroksen, digitalisaation ja elinikäisen oppimisen haasteisiin. Hankkeessa on mentorointimalli ja se on suunnattu työttömyysuhan alla oleville sekä työttömille miehille. Tällä hetkellä hanke toimii alueellisesti, pk-seudulla. Kohderyhmänä 40-55 -vuotiaat miehet, jotka ovat digitalisaation takia työttömyysuhan alaisia tai jääneet työttömiksi. Hankkeeseen kuuluu coaching-taitojen opettaminen, oppimisen vahvistamista esim. digitaitoihin liittyen, vapaaehtoisten miesten kouluttaminen vertaiskonsulteiksi ja lisäksi on Feeniks-akatemia toimintaa erityisesti yliopistoja ja yrityksiä ajatellen. Hankkeeseen osallistuvien vapaaehtoistason vaatimustasoa nostetaan lähes työmäiselle tasolle. Hankkeen tavoitteina on: 1. Vähentää kohderyhmän huono-osaisuuden sekä yksinäisyyden kokemusta ja riskiä syrjäytyä 2. Vahvistaa kohderyhmän työelämä- ja oppimistaitoja 3 Tuottaa tietoa ilmiöstä.

Keskustelussa kiiteltiin mielenkiintoisesta alustuksesta ja puheenvuoroissa korostui ja kiiteltiin erityisesti Feeniks-hankkeessa huomioitu tunne-puoli (kuten esimerkiksi häpeä työttömyyden johdosta) ja korostettiin niiden käsittelemisen tärkeyttä. Keskusteltiin myös tutkimuspuolen mukaan ottamista, erityisesti kokemustiedon tuottamisen, tallentamisen ja tulevaisuudessa hyödyntämisen osalta. Vuorinen kertoi, että Aalto- ja Itä-Suomen yliopistojen sekä TTL:n kanssa on keskusteltu aiheesta.

Kohderyhmänä hankkeessa on nimenomaisesti miehet, sillä tiedettiin, että STEA-kentällä miehet ovat hie- man aliedustettuina. Vuorinen totesi, että nykyajan työn murros vaikuttaa kuitenkin vielä nopeammin kuin digitaidot tai niiden puuttuminen.

Neuvottelukunnan järjestöissä on huomattu myös miesten puuttuminen (esim. Enter ry:n digiopastukseen tulijoista 84 % on naisia). Vuorinen totesikin, että aluksi ajateltiin miesten löytyvän TE-toimistojen kautta, mutta lopulta henkilöt löytyivätkin ammattiliittojen ja harrastusseurojen kautta. Todettiin hankkeen olevan tällä hetkellä pk-seudulla, mutta Oulun alueella ja sieltä pohjoiseen Metropolia pyörittää saman tyyppistä hanketta.

Yhteistyö-, tiedonvaihto- ja jatkokeskusteluja varten yhteys hankepääällikkö Vuoriseen (miikka.vuorinen@sosped.fi) <https://feenikshanke.fi/> <https://sosped.fi/feeniks/>

3 Väestörekisterikeskus digituen valtakunnallisena kehittäjänä ([Liite 3](#)) 13.25-13.45

Projektipääällikkö Minna Piirainen, Digituki-tiimi, Väestörekisterikeskus (VRK)

Piirainen kertoi monista käynnissä olevista uudistuksista digitueen ja materiaaleihin liittyen. Osin muutokset johtuvat ensi vuoden alusta aloittavaan Digi- ja väestötietoviraston muutosprosesseihin. Digituen pilotit ovat tähän asti olleet VRK ohjauksessa (käynnissä TTL:n kanssa arviointikierrokset) ja tulevaisuudessa ohjaukseen tulee koko Suomi maakuntien liittojen kautta. Tämä on tietysti suuri panostus uudelta viras- toltä. Pitää pohtia miten voidaan tehdä paremmin yhteistyötä eri toimijoiden, myös Digi arkeen-neuvottelu- kunnan kanssa.

Suomidigistä tulee digituen kotipesä: beta.suomidigi.fi julkaistaan 12/2019. Tulossa on myös verkkokurssi digituen antajille. Suomidigi on suunnattu ensisijaisesti digituen antajalle ja järjestöille, mutta myös itse opiskeluun.

Uuden viraston tehtävänä digituen osalta tuottaa ja kerätä luotettavaa materiaalia ja koota yhteen kaikki (relevantit) ihmiset ja erityisesti kategorisoida materiaalia.

Digituen eettinen ohjeistus on valmistunut monena eri kieliversiona: vrk.fi/digituki ja lisää voi tilata VRKlta. Palautetta ja käyttökokemuksia voi lähettää ja joulukuussa tulossa uusi versio (digituki@vrk.fi). Huomautettiin, että ainakin saavutettava verkkoversio tulisi lisätä kieliversioiden rinnalle.

Todettiin, että VM:stä tuleva rahoitus on tarkoitettu vain verkostojen kokoamiseen, ei digituen antamiseen. VM:n edustajat totesivat, että tällä hetkellä haussa oleva tuki on suunnattu nimenomaisesti maakuntien liitoille, jotka koordinoivat tukea tasavertaisesti alueille. Rahoituksen suhteen halutaan säilyttää monikanavaisuus, sama hanke ei voi saada sekä harkinnanvaraista valtionavustusta, että STEA-rahoitusta.

13.45-14 TAUKO

4 Neuvottelukunnan jatkovaihtoehtojen käsittely ([Liite 4](#)) 14-14.30

Neuvotteleva virkamies Johanna Nurmi ja neuvotteleva virkamies Heikki Talkkari, VM

Aiemmin neuvottelukunnalta kerätyistä palautteista on noussut tärkeinä asioina jatkoon liittyen erityisesti seuraavat asiat: tavoitteellisuuden lisääminen, fokusointi, vaikuttavuuden parantaminen (joka on myös kahden em. tulos). Kokoonpanosta todettiin, että jatkossa tärkeä saada mukaan myös elinkeinoelämä ja kuntapuoli. Sisältöjen ja tehtävien osalta: muiden ministeriöiden kiinnittyminen ja yhteinen VN-koordinaatio, lainsäädäntötyön systemaattinen käsittely, kokouskäsittelyjen ja –esittelyjen skarppaaminen, tutkimuspuolen entistä parempi hyödyntäminen.

Esiteltiin kolme mahdollista skenaariota jatkolle:

1. jatketaan kuten nyt neuvottelukuntana
2. pyöreän pöydän konsepti
3. hybridi-malli (neuvottelukunnan nimeäminen + pyöreän pöydän keskustelut)

Keskustelusta:

- tietynlainen uudistaminen olisi aiheellista
- ainakin uusien joukkojen/tahojen mukaan saaminen olisi hyvä
- mukana pitäisi olla ne jotka eivät tee digiasioiden parissa töitä jatkuvasti, erityisesti sellaiset järjestöt ja yritykset mukana, joilla se ei ole pääfokuksessa
- pyöreän pöydän –konseptin uhka: paikalle tulee vain ne jotka kiinnostuneita ko. aiheesta -> aiheet voisivat olla temaattisia ja kutsut kohdennettuja.
- hybridi-mallin (pienemmän nvk:n lisäksi pyöreän pöydän seminaarit) etuina: konkreettisia tuloksia, keskiytettäisiin muutamaa polttavaa kysymykseen esim. pankkipalvelut ja tunnistautuminen. Muutoin neuvottelukunta voisi taasen laajentaa fokusta ja erityisesti elinkeinoelämän suuntaan
- poikkihallinnollisuus tärkeää
- järjestöjen aktiivinen käyttäminen myös valmisteluissa jatkossa (vs. sihteeristö)
- kaipaa fokusointia ja ravistelua, jotta uudistuttaisiin
- jollain tapaa 3. sektorin ja valtion puolen keskustelua tulee pitää yllä jatkossakin
- tiiviimpi neuvottelukunta, jossa kuitenkin eri ryhmien edustus
- pyöreän pöydän keskustelut voisivat olla hallitusohjelman digikirjauksien käsittelyjä, joita sitten jalkautettaisiin hyvien käytäntöjen muodossa
- elinkeinoelämän mukaan ottaminen korostui.

Keskusteluissa selvästi nk. hybridimalli sai eniten kannatusta nykyisen neuvottelukunnan kuin myös ylijohdaja Karjalaisen osalta.

Aikataulullisesti: 11.11. VM/JulkICT-osaston johtoryhmäkäsittely; VM:n sisäinen toinen johtoryhmä HaOR –käsittely 14.11. ja lopulta asia menee kunta- ja omistajaohjausministeri Paateron päätettäväksi.

5 Valtiosihteeri Valtteri Aaltosen vierailu neuvottelukuntaan (14.30-14.50)

Toivotettiin ministeri Paateron valtiosihteeri Valtteri Aaltonen tervetulleeksi neuvottelukuntaan ja käytiin lyhyt esittelykierros, jonka jälkeen puheenjohtaja kertoi lyhyesti neuvottelukunnasta ja sen taustoista ja tekevästä työstä.

Valtiosihteeri kertoi tiiviisti ministeri Paaterolle kuuluvasta laajasta työkentästä digiasioista omistajaohjaukseen. Hallitusohjelmassa on tunnistettu hyvin se, että läpileikkaavasti joka tapauksessa yhteiskunnassa tapahtuu ja digitalisaatiosta saadaan hyötyjä, mutta samalla siihen liittyy riskejä eriarvoistumisen kasvusta. Ministeri toivoo neuvottelukunnalta palautetta erityisesti saavutettavuudesta, esteettömyydestä ja vastavista asioista. Digitalisaation edistämishjelma on yksi suuri kattoteema, jonka lisäksi mm. vahva tunnistaminen, tekoälyasia ja tiedon avaaminen ovat ajankohtaisia teemoja.

Puheenvuoroissa nousi esille maahanmuuttajien digitaitojen parantamisen tarve, osittain digitalisaation arkipäiväistymisen vuoksi. Haasteina tässä asiassa ovat yli 40 eri kansallisuutta, kymmenittäin eri kieliä ja taloudellisten resurssien vähäisyys.

Nostettiin esiin laajasti käytetty nuoret ovat diginativeja-yleistys. Missään ryhmässä ei ole vain diginativeja tai keltasta pudonneita –kaikissa eri ryhmissä on molempia sekä siltä väliltä.

Korostettiin taitojen ja oppimisen lisäksi myös rakenteellista puolta sekä järjestelmien että apuvälineiden osalta, joka varmistaisi kaikkien voivan käyttää palveluita.

Pohdittiin myös työllisyyskysymysten tärkeyttä ja muistutettiin, että osa ihmisistä voisi työllistyä paremmin jos työelämä olisi saavutettavampaa.

6 STM:n teettämä KV-selvitys, Digiosallisuuden tilannekatsaus ([Liite 5](#)) 14.50-15.15

Erityisasiantuntijat Tiina Salminen, STM ja Katja Väänänen, VM

Salminen ja Väänänen esittelivät tuoretta STM:n teettämää kansainvälistä selvitystä digiosallisuuteen liittyen. Näkökulmaa jouduttiin rajaamaan, kohdemaiksi valikoitui Euroopan maita (NL, NO, SK, Skotlanti, DK, EE). Haasteet ja hyvät asiat olivat hyvin erilaisia eri maissa. Muutamina keskeisinä johtopäätöksinä voidaan nostaa esille mm.:

- yleisesti haasteena pidettiin sitä, että digitaalinen osallisuus ja saavutettavuus ovat uusia asioita;
- infraan ja päätelaitteisiin ja osaamiseen liittyvät haasteet eivät ole valituissa maissa keskeisessä asemassa, sen sijaan demokratian näkökulma läpäisee tavoitteita ja keskustelua;
- digiyhteiskunnan osallisuutta tulisi rakentaa yhä enemmän kehittämällä yhdessä palveluita ja sisältöjä käyttäjien kanssa.

Haussa on myös teemaan liittyen TEAS-hanke-esitys, jossa tavoitteina: tilannekuva ja digiosallisuus Suomessa ja kehittämisen toimintamalli ja –sisältö, eri tahojen rooli osallisuuden luojina, mittarit ja vaikuttavuuden arviointi.

Kommenteissa kiiteltiin erityisesti tarkastelukehikkoa, mittaristoon liittyen vinkattiin, että Mikael Åkerman liikenne- ja viestintäministeriössä on tehnyt mittaristoja ainakin esteettömyyden osalta. Lisäksi puheenjohtaja muistutti, että neuvottelukunta voi hyödyntää laajasti.

7 Digitalisaation edistämisen ohjelman valmistelun tilanne ([Liite 6](#)) 15.15-15.30

Neuvotteleva virkamies Marjukka Saarijärvi, VM

Saarijärvi esitteli tiiviisti valmisteilla olevan, hallitusohjelmaankin kirjatun, ns. digiohjelman taustoja sekä käynnissä olevia toimia.

Tavoitteena on yritysten hallinnollisen taakan pieneminen ja tiedon parempi hyödyntäminen. Vuoteen 2023 mennessä digitaalinen asiointikanava ensisijaisena on elinkeinoelämän toimijoille asetettu vaatimus. Lisäksi hallituskauden aikana digituki on tarkoitus laajentaa valtakunnalliseksi ja pysyväksi.

Suunnitelmissa on myös tehdä kuntien digikartoitus (11/2019-2/2020).

Ohjelman valmisteluun liittyen VM järjestää 27.11. digiohjelman iltapäivätilaisuuden klo 12-16, jonne neuvottelukuntalaisille myös lähetetään kutsu.

Digiohjelmaan liittyen voi VM:ssä olla yhteydessä Marjukka Saarijärveen (marjukka.saarijarvi@vm.fi) sekä Sanna Juutiseen (sanna.juutinen@vm.fi).

8 Muut asiat (15.30-16)

- Elinkeinoelämän keskusliiton kesäkuun vierailun jatkotoimet

Minityöryhmä (Sami Älli, Katju Holkeri, Virva Viljanen, Ulla Korhonen) on pohtinut jatkotoimia ja niistä keskusteltiin:

- vaikuttamispaperi
- miniseminaari: ymmärrettävyys ja saavutettavuus -> kohderyhmä pitäisi miettiä tarkkaan.
- digitukiasia -> voitaisiinko rakentaa joku yhteinen hanke tai malli
- malli, jossa järjestöt antaisivat tukea yrittäjille, summalla x, josta EK ry tukisi sitä jollain summalla y.

Todettiin, että keskustelujen pohjalta miniryhmä voisi jatkojalostaa asiaa/esityspaperia ja lähettää EK ry:hyn ehdotukset. Pohdittiin aikarajoituksia vuoden alkaessa lähestyä loppuaan.

- Blogikirjoituksia mahtuu vielä syksyille – ilmoittaudu Eeva-Kaisa Kivistölle (eeva-kaisa.kivisto@vm.fi)

- Tiedoksi: seuraavien kokousten/tapahtumien ajankohdat:

- Marraskuu kokous to 14.11. 9.30-12.30 (OM, nh.Julkisuus, os. Et.Esplanadi 10-12, Helsinki)
- Joulukuu ke 4.12. klo 13-15

- Tiedoksi: Avoimen hallinnon 4. toimintaohjelma vuosille 2019-2023 julkaistu 24.9. https://vm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/avoimuus-ja-luottamus-keskeisiksi-osiksi-julkishallintoa-ja-sen-kehittamista-ota-uusi-toimintaohjelma-kayttoon -> [Avoimen hallinnon ohjelma](#)

- Tiedoksi: Digital Government Conference "Next steps for a human-centric digital government" 22.10. Finlandia-talolla -> seuraa suoratoistoa (<https://eu2019.fi/en/events/2019-10-22/digital-government-conference>)

9 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.59.

Liitteet
Jakelu

[vm.fi :ssä Digi arkeen - sivuilla](#)-> 8.10.2019 kokousmateriaalit
Neuvottelukunnan puheenjohtaja, jäsenet ja sihteeristö, alustajat